

PRAKTIJKVOORBEELDEN van andere gemeenten

Hilversum beschikt sinds 2015 over een Stadsfonds. Het Stadsfonds is geënt op de landelijke praktijk van Ondernemersfondsen. In het land zijn ruim vijftig gemeentebrede fondsen actief. Al die fondsen zijn mogelijk gemaakt door een kleine verhoging van de ozb voor niet-woningen. De meeropbrengst van die verhoging wordt één op één overgedragen aan een fonds waarover de ondernemers zelf de regie voeren.

De gemeenten Hilversum en Wijdereen gaan per 1 januari 2027 fuseren. Daarmee komt het instrument 'ondernemersfonds' ook aan de orde in Wijdereen.

In deze compacte hand-out schetsen we een aantal praktijkvoorbeelden uit het land waar het fonds succesvol werkt. We zoomen specifiek in op gebieden die enigszins lijken op Wijdereen: verspreide bebouwing, groot buitengebied, veel recreatie, lintdorpen.

Ondernemersfondsen: een uitdijende familie...

Eerst een kort intro over de verspreiding en diversiteit van fondsen.

Het concept ondernemersfonds is in 2005 gestart in Leiden op initiatief van het georganiseerde bedrijfsleven aldaar. Het fonds bleek een zeer effectief middel om private investeringen in de lokale economie los te krijgen. Het maakte bovendien een einde aan de vrijblijvendheid in de samenwerking en gaf een grote impuls aan het organiserend vermogen van ondernemers ter plekke. Het 'Leidse model' heeft navolging gekregen in een hele serie van gemeenten.

Kaartbeeld uit 2024 met thans bekende fondsen. Niet op de kaart: Amstelveen, Best, Gorinchem, Landgraaf, Twenterand, Medemblik, Het Hoge Land, Beverwijk.

Hieronder een overzicht van alle bij ons bekende ondernemersfondsen in het land. De lijst wordt ieder jaar een stukje langer. In tenminste 17 gemeenten wordt op dit moment onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van een fonds.

Huidige fondsen

Leiden	Wijk bij Duurstede	Laarbeek
Utrecht	Culemborg	Deurne
Leeuwarden	Houten	Harlingen
Groningen	Montfoort	Vlaardingenv

Dordrecht	Den Helder	Waddinxveen
Hilversum	Schagen	Gouda
Helmond	Enkhuizen	Zwijndrecht
Alkmaar	Medemblik	Hendrik-Ido-Ambacht
Delft	Assen	Alblasserdam
Meppel	Uithoorn	Heerenveen
Súdwest-Fryslân	Nieuwkoop	Sliedrecht
Heerde	Lisse	Hardinxveld-Giessendam
Westerveld	Katwijk	Amstelveen
Het Hogeland	Bodegraven-Reeuwijk	Gorinchem
Beverwijk	Pijnacker-Nootdorp	Terschelling
Schiermonnikoog	Twenterand	Heerlen
		Landgraaf
Fondsen in overweging		
Den Bosch	Bergen op Zoom	Lansingerland
Meierijstad	Ridderkerk	Hoeksche Waard
Apeldoorn	De Ronde Venen	Molenlanden
Oegstgeest	Voorne aan Zee	Olst-Wijhe
Loon op Zand	Smallingerland	Dijk en Waard
Geldrop-Mierlo	Land van Cuijk	Haarlemmermeer

De lijst maakt duidelijk dat het fonds actief is in zeer verschillende vestigingsmilieus. Daaronder een groeiende groep van meerkernige gemeenten. We geven hieronder een kleine selectie van fondsen met wijze van organisatie en type bestedingen.

Praktijkvoorbeelden

<i>Fonds</i>	Súdwest-Fryslân
<i>Kenmerken gemeente</i>	Grootse gemeente in landoppverlakte, ruim vijf keer zo groot als de nieuwe gemeente Hilversum-Wijdmeren. 89 kernen waaronder 6 van de elf Friese steden. Sneek veruit de grootste plaats. Grote recreatiesector.
<i>Website</i>	www.ondernemersfondsswf.nl
<i>Fonds actief sinds</i>	2015
<i>Organisatie</i>	Dekkend systeem van 89 trekkingsrechten, iedere kern een eigen budget. In iedere kern is een collectief actief dat aanspraak maakt op het budget. Vrijvallende gelden (rente, ongebruikt door trekkingsrechten, bijdragen vanuit bovenlokaal vastgoed als windmolens) worden aangewend voor gemeentebreed.
<i>Type bestedingen</i>	Aankleding dorpscentra (verlichting, hanging baskets)

	• Evenementen (kerst, nieuwjaarsbrunch, pasen, sinterklaas, bevrijdingsdag, etc.) • Promotie (dorpsapp, magazines, verhalenboeken, digitale platforms) • Cadeaubonnen / gezamenlijke kortingsacties • AED plaatsen in buitenruimtes (met cursus) • Kennisbijeenkomsten over AI, cybersecurity e.d. • Business meetings met gastsprekers • Maatschappelijke projecten (bijdrage aan sport, cultuur e.d.)
--	---

<i>Fonds</i>	Westerveld (Drenthe)
<i>Kenmerken gemeente</i>	Grote dunbevolkte Drentse gemeente met sterk toeristisch profiel. Vier 'grotere' kernen (Dwingeloo, Diever, Havelte, Vledder) en vele kleinere kernen / gehuchten. Groot buitengebied met veel landbouw.
<i>Website</i>	www.ondernemendwesterveld.nl
<i>Fonds actief sinds</i>	2017
<i>Organisatie</i>	Grote mate van samenhang. Keuze om circa 80% van de opbrengsten via 'gemeentebrede' Koepel te laten lopen, waar de zes actieve verenigingen in zitten. Daarnaast dorpsbudgetten naar eigen inzicht te besteden door verenigingen. Grote mate van flexibiliteit, wanneer wenselijk wordt de verhouding 80/20 tijdelijk aangepast. Gunfactor, niet alles op een goudschaaltje willen wegen. Leidt uiteindelijk tot groter resultaat dan iedere vereniging voor zichzelf zou kunnen realiseren.
<i>Type bestedingen</i>	Het fonds wordt in Westerveld niet zomaar gezien als een handig potje voor gemeenschappelijke voorzieningen. Het fonds is een instrument om bredere opgaven mee te adresseren. De projecten dragen bij aan de leefbaarheid van de kernen, de zichtbaarheid van de historie, verspreiding van kennis, het behoud van jong talent, de toeristische aantrekkelijkheid van de regio, vergroten van het onderlinge contact tussen ondernemers en bewoners. De uitwerking is vaak lekker praktisch en herkenbaar. Zomaar een greep uit de projectenlijst van het afgelopen jaar: • Project "Identiteit Ondernemerschap en Samenwerking" voor alle ondernemers • Appeltaartconcerten in de verzorgingshuizen, Trajectum – Boschoord en diverse kerken voor mensen die voor korte of langere tijd niet zelf naar concerten kunnen gaan • Vincent van Gogh project in dorpshuizen Westerveld • Uitwerking dorps thema Diever: 'Kleurrijk brinkdorp vol verhalen' • Uitwerking dorps thema Dwingeloo: 'Beleef de Ruimte' • Uitwerking dorps thema Havelte: 'Land van IJs & Oorlog' • 100jarig jubileum Dorpsbrand Dwingeloo

	• Project ondersteuning jonge ondernemers DWWZ • Realisatie publieksboek over het Holtingerveld met verhalen die zichtbaar zijn door middel van een 'Leesteken' in het landschap. • Dorpsfeest Uffelte • Uitbreiding Hertenkamp in Vledder • Buitenexpositie Historisch Centrum Zorgvlied
--	---

Fonds	Nieuwkoop
<i>Kenmerken gemeente</i>	Groene Hart gemeente met verspreide kernen, verspreide bedrijventerreinen, grote recreatiesector en de nodige glastuinbouw.
<i>Website</i>	www.ondernemersfondsnieuwkoop.nl
<i>Fonds actief sinds</i>	2020
<i>Organisatie</i>	Systeem van 11 trekkingsrechten, en een gemeentebreed budget van 15%. De 11 trekkingsrechten worden weer geclusterd binnen een groep, die ieder gebruik kunnen maken van professionele capaciteit. Groepen: industrie, detailhandel, horeca/toerisme/recreatie, agrarisch en maatschappelijk + overige bedrijvigheid.
<i>Type bestedingen</i>	• Onderwijs-arbeidsmarktprojecten (techniekdriedaagse, open bedrijvendagen) • Landbouw: partnerbijdrage aan Greenport Aalsmeer, kom in de kas • Kennisbijeenkomsten: 'innovatief Nieuwkoop', cybercrime • Energieplan, opzetten businesscase voor energyhub

Fonds	Deurne
<i>Kenmerken gemeente</i>	Brabantse plattelandsgemeente met één grote kern (Deurne) en vier kleinere kernen, en een groot buitengebied met veel landbouw en diverse bedrijvigheid.
<i>Website</i>	Www.buitengebieddeurne.nl (trekkingsrecht buitengebied)
<i>Fonds actief sinds</i>	2024
<i>Organisatie</i>	Drie grote trekkingsrechten: centrummanagement (alle kernen), parkmanagement (alle terreinen) en buitengebied (gehele buitengebied). Daarnaast 15% gemeentebreed.
<i>Type bestedingen (buitengebied)</i>	• 'Buitengebied in beeld', periodiek artikel in lokale weekblad over bijzonder bedrijf in buitengebied om veelkleurigheid van bedrijvigheid te laten zien

	• Evenementen: boerderijdagen, netwerkbijeenkomsten tussen natuur en landbouw • AED kasten ophangen • Project Groen Gas, hergebruik mest naar groene stroom
--	---

<i>Fonds</i>	Bodegraven-Reeuwijk
<i>Kenmerken gemeente</i>	Veelkernige gemeente met groot recreatiegebied, de Reeuwijkse Plassen. Veel lokale maakindustrie ook op de diverse (kleine en middelgrote) terreinen.
<i>Website</i>	www.ons-fonds.nl OPBR - OPBR verheldert en verenigt (gezamenlijk platform) Vereniging De Reeuwijkse Plassen (1 van de 14 trekkingsrechten)
<i>Fonds actief sinds</i>	2014
<i>Organisatie</i>	14 trekkingsrechten waarvan 12 gebieden en 2 sectoren (agrarisch en sport/cultuur). Daarnaast 15% gemeentebreed, aangestuurd door platform met participatie van de 14 trekkingsrechten.
<i>Type bestedingen</i>	Belangrijke investering in Reeuwijkse Plassengebied is de gebiedsvisie waar samen met gemeente, waterschap en natuurbeheerders wordt gekeken hoe collectief kan worden toegewerkt naar landschapsbehoud en natuurherstel. De cofinancierende partij vanuit het fonds zijn de eigenaren van eilandjes en water in het gebied waarover ook ozb wordt geheven. Bij doorgaande huidige ontwikkeling gaat de kwaliteit van water en natuur de komende jaren steeds verder achteruit tot het gebied ook voor toeristische doeleinden nauwelijks meer interessant is. De gemeente en waterschappen cofinancieren voor een belangrijk deel, de investering vanuit het fonds werkt als 'vliegwiel' om discussie over noodzakelijke investeringen op gang te krijgen. Naast basisactiviteiten (evenementen, aankleding dorpen) gaat het onder andere ook over belangenbehartiging voor verkeer en mobiliteitsissues. Zo speelde in Reeuwijk, Tempel en buitengebied de casus 'Brugweg'. Door de sterke organisatiegraad via het fonds konden ondernemers een onwenselijke infrastructuuroplossing voorkomen en gemeente/provincie wijzen op alternatieven.